

בהורא

אור העבודה
הפנימית בדרך
הבעש"ט הק

יו"ל ע"י ממלכת "אש החסידות" העולמית

גליון קנ - פרישת קורח תשפ"ב

הוקם לעיני הגה"צ רבי משה בן רבי יוסף זצ"ל אב"ד מורדא

נושאי השבוע ב"נהורא"

"חוש בחסידות"

שואלן דורשין בחסידות: הערות והארות
בעקבות מאמר "חוש בחסידות"

סדר ההשתלשלות

אש העבודה: עולם התורה ועולם התיקון
בחיי עבודת ה' (ד)

עיני המעט

תנו רבנן מעשה: הצדיק שקיבל מכות בטעות
ומאז דן את בעלי המחלוקת לכף זכות

שבהם מתעורר עת רצון, ואז בודקים את רצונותיו של האדם ומתנהגים עמו לפי קומת הרצון. ולכן יש לשמור על הרצונות, אין לתת לכלים לעטוף אותם מתוך דאגה ורחמנות ולכבות את אורם הבהיר.

הכללים הנוקשים, הנתונים בשטח, אוכלים את האדם ולא נותנים לו לרצות, עד שהרצון נכנע, והאברך הולך לו עם גב כפוף כמו זקן שבע ימים. החיים מפריעים לו. כבר לא מתחשק לו לרצות כלום, כי הוא מכיר את האכזבות הבאות בעקבותיהם. אף אחד לא אוהב שדוחים אותו, ולפעמים לא ייגש לבקש מפני פחד הדחיה, ולא פלא שלא יציב לעצמו שום רצון מפני שכבר מכיר את הדחיה העולה בקרבו כמעט מאילו.

יהודי קם בבוקר ומחליט להתפלל היום שלוש שעות. מאיר עליו 'אור', המצב רוח מרומם, הוא מרגיש קירבת אלוקים, ובדרך כלל - בסופו של דבר אין הרצון יוצא לפועל כי מיד מתחיל עם הגדרות וכללים, היכן אתפלל, כאן לא מתאים וכאן אי אפשר, האם אתפלל ב'שטיבלאך' ואקפוץ ממנין למנין, ועוד ועוד מחשבות מן הסוג הזה, וכיון שנופל אל הדינים הללו, מיד נחלש האור ונפשו יצאה בדברו.

אי אפשר לבנות את הקומה הרוחנית עם 'מותר ואסור' בלבד, אלא צריך גם 'להרגיש' את האור ואת החיבור האלוהי. כי הקומה הרוחנית, חיצוניתה 'כלי' ופנימיותה 'אור'. ישנם אנשים רבים שגדלים רק עם החיצונית, ומתנהלים לפי ההלכה היבשה, מותר ואסור, ואם צריכים 'פרישקייט' מוצאים להם חומרה חדשה, וכך ממשיכים לחיות כל החיים. אין בכך בעיה לפי התורה, והם יקבלו שכרם בשמים ממעל. אבל חסר כאן 'פנימיות', הם נשארים תקועים עם הגבולות החיצוניות ואינם מצליחים לחדור פנימה אל עצם האור ולהגיע אל המטרה המבוקשת.

מי שמחמיר על קלה כחמורה, מדקדק על עצמו בחומרות יתירות, הוא מפואר בעיני הבריות. כי אנשים מביטים על המעשים החיצוניים המעוררים רושם, ואילו החלק הפנימי שלו - לא מעניין את אף אחד, ולא יוסיף ולא יגרע האם אוהב את בוראו או לא. האדם יראה לעינים, והאלקים יראה ללב. ואילו מי שאוהב את בוראו אהבה עזה, אבל אינו בולט במעשים החיצוניים, לא נחשב בקרב הבריות.

אם מישהו יושב שעתיים ובודק את התפילין שלו, האם מתאים לפי כל החומרות. הוא יתקבל בהערכה עצומה, שהרי הוא מקדיש מזמנו זמן רב כדי לצאת כל הדעות, ואף מוסיף חומרות על גבי חומרות. אבל אם יהודי יתיישב כמה שעות 'לאהוב את השי"ת', ישיר זמירות ויוסיף פיזיים שונים, מתלווה לכך הרגשה של בזבוז זמן.

זה איפוא נסיונו של קורח להתגבר על אורו של אהרן, נסיון הכלי לדחוק את האור. ומובא מהחידושי הרי"ם שאם לא היה קורח יוצא במחלוקת, היה נועד לו תפקיד של 'לוי גדול' לצד כהונת אהרן 'ככהן גדול', אלא שבא קורח וטשטש הגבולות בין הכלי לאור ובקיש לקחת את עבודת הקטורת שהיא עבודה פנימית, וכאן היה שורש טעותו.

הרחבות ומראי מקומות ב"אש הפרשה"

את ה'הרגשה', הרבה יותר מהר מאשר ה'כללים'. הלב הקטן שלו לא קולט כללים אלא מבין עובדות בשטח, אצלו נקלטים ההרגשות, והוא יודע להצביע בדיוק מה חשוב אצל אביו ומה נדחה לשוליים.

כאשר האב מגיע לבלי שבת והבנים רואים כיצד הוא מתענה על ה', שר זמירות, עושה קידוש בתהלהבות. המראות הללו נחנקות בקרב צעירי הצאן לנצח, ומלווים אותם למשך כל ימי חייהם. מותר אפילו לשנות משום חינוך הילדים, ולהראות כלפי חוץ התלהבות אף שבאמת הלב אינו משתף פעולה. בסופו של דבר - זה מעורר את האדם, תחילתו דמיון וסופו אמת, כי אחר הפעולות נמשכות הלבבות.

כאשר האב מגיע לביתו בימות החול, עייף ותשוש, והבנים רואים איך שהולך אל השיעור הקבוע, ואף שיש לו דברים חשובים ונחוצים 'אלב בשביל תורה עוזבים את הכל', והוא אומר את זה לא בפרצוף חמוץ כמי שכפא שד, אלא באמת, מתוך הערכה אמיתית ללימוד שלו, זה נחקק פנימה בלב של הילד הקטן. הילדים קולטים הכל, ויודעים להאזין למה שנאמר בין השורות ולהרגיש את החוויות של ההורים, וכך לומדים להצביע מה באמת חשוב להורים.

הכלי חונק את האור ומגביל אותו

אלא שהכלים חונקים את ההרגשות. ילד מגיע הביתה ואומר אל ההורים: 'אני רוצה ממתק', ומיד מסבירים לו הוריו תילים תילים על הסברים למה הוא לא יכול לקבל: לא בריא, רק בשבת, לא עכשיו, ועוד ועוד. קודם אומרים 'לא' ורק אחר כך מתחילים לחשוב בעצם למה לא.

וכי מה פשעו ומה חטאתו של הדרדק הזה, הוא אמר 'אני רוצה ממתק', הוא רוצה את זה, וכי אסור לו לרצות? למה צריך לחנוק את הרצון? אכן לא צריכים לתת לו, אך מותר לתת לו לרצות. 'אני רוצה דבר ממותק', טוב מאוד, נכון, מותר לך. אבל אי"ה תקבל בשבת.

אין כוונתנו לנגוע בתחום החינוך, ונקטנו כל זאת למשל בלבד, כי האדם יש לו הרבה רצונות, ומיד כאשר מתעורר בקרב רצון, הוא משתדל לחנוק אותו ולהסביר לעצמו למה אי אפשר על פי הנתונים בשטח.

זה נקרא שה'כלי' מתנגד אל ה'אור'. האדם רוצה משהו, האור מתגבר בתוכו, ומיד מתנפלים עליו הגבולות שבקרבו ודוחים את הרצון.

בחור אומר לעצמו: אני רוצה לסיים את הש"ס עד החתונה. לפחות מועד-נשים-נזיקין. או אברך שעולה ברצונו ללמוד באופן יסודי לפחות כמה חלקים בש"ו"ע, עם כל הנושאי כלים.

איזה מחשבה עולה אצלו רגע אח"כ?

לא! אי אפשר! לא שייך!

אבל מותר לי לרצות, וכי גם רצון אסור לך?

ברוחניות יש קומה נפרדת הנקראת 'קומת הרצון'. גם אם בפועל לא הגיע הרצון לידי שלב הביצוע למעשה בפועל, אבל קומת הרצון חשובה היא בפני עצמה, ובפרט בימי הרצון

נהורא מערייא

נסיון הכלי להתגבר על האור

קורח - משבט לוי שהזיו ממונים על הכלים ועל הגבולות, ביקש להתגבר על עבודת הכהנים - שהם בחינת אור פנימי

מבואר בספרי החסידות, כי כל פעם שיווד ומתגלה אור אלוקי, צריך לקבל אותו עם הכלים הנכונים על פי גבולות התורה. האור מנסה לפרוץ את הגבולות כי זהו מהותו של 'אור' שאינו סובל 'כלי' ורוצה להתפשט בלי גבול. ומנגד, ה'כלי' כל מהותו הגבולה וצמצום, גם הוא אינו סובל את ה'אור' ומבקש להעמידו על מקומו ולהגבילו.

הפגם הגדול של 'חטא העגל' מתבטא בכך שבקשו לעבוד עבודה בלי שיצטוו על כך מפי משה רבינו, כמבואר בספרי הקדמונים (ראה חזרי מאמר א את זצ). האור הגדול ששרה עליהם במתן תורה הביא אותם להמציא עבודות חדשות בלי להיות מוגבל כללים של התורה.

על דרך זה, ביום שהוקם המשכן כאשר שרתה שכינה בישראל וירא העם וירונו ויפלו על פניהם, ידע משה רבינו ע"ה שיהיה מישהו שיחנק את האור בלי כלים, הוא יענש, ומתוך כך ילמדו כלל ישראל שיש מחיצה ויש גבולות וכלים.

'ועש כן אהרן' - להגיד שבחו של אהרן שלא שניה זאת אכן היתה שבחו של אהרן, שלמרות התבעירה הגדולה שאחזה בו - צמצם עצמו בתוך הכלים שהעמיד לו משה.

לאחר שעמד המשכן על תילו, כאשר האור התרגל להכנס בתוך כלים על פי גבולות התורה, מתרחש קעת מקרה הפוך, הכלי מנסה להתגבר על האור.

קורח נמנה על שבט לוי, 'שומרי משמרת הקודש', העומדים בשערי בית המקדש, שומרים עליו מבחוץ ומצביעים 'כלי' לאחיהם הכהנים האחוזים באור החסד שעבודתם תהיה על פי חוקי התורה, והיה כאן נסיון של ה'כלי' לגבור על ה'אור', כדאיתא בזוה"ק בתחילת הפרשה (קעו).

כללים וחוויות

הבה נתרגם את הדברים לשטח הפרטי שלנו. רוב אנשים משתמשים עם שתי תכונות: כללים והרגשות. כללים - פירושו 'מותר ואסור' [כלים]. והרגשות - פירושן 'טוב לי ורע לי' [אורות].

וכגון בחינוך הבנים, יש בית שמושתת יותר על כללים: מותר ואסור. כאן צריך כך, וכאן צריך כך. ויש בתים שפועל בהם יותר רגש ו'חיים', מחזירים את האור בתוך הלבבות.

כאשר האב מנסה להחזיר את ערך קדושת לימוד התורה בקרב בניו, אבל הוא עצמו נמצא רחוק משם, ובאמצע הלימוד הוא מרשה לעצמו להתעסק עם דברים אחרים, קולט הבן

הרה"ג רבי משה רויטמאן שליט"א
ראש ישיבת 'אגלי טל' וממשפיעי "אש החסידות"

עינו הטעתו

זהו אפוא המבט הנכון, הטהור והמזוקק, מבית מדרשם של רבותינו הקדושים תלמידי הבעש"ט הקדוש, ומהלך המחשבה המסייעת לנו לדון את כל האדם לכף זכות, אף גם בעלי מחלוקת ואנשי ריב ומדון, אשר כלפי חוץ נראה כי הינם אנשי מידות מושחתות ר"ל, כאשר מדברים סרה ומלעיבים במלאכי אלוקים, ואמנם, עלינו לדון ולהבין, שאילו היו יודעים ומכירים את הצדיקים מקרוב, לא היו מתנהגים כן.

ולא רק במחלוקת על הצדיקים הדבר אמור, אלא בכל מצה ומריבה שפורצת חלילה באין אדם לחברו, ניתן לדון את הניצים לכף זכות, שרחוקים המה מהכרת האמת. ובמקום להתרעם עליהם, עלינו לחמול עליהם חמלה רבה. במיוחד כאשר ברוב המקרים, כשפורצת אש של מחלוקת בדיבורי גנות או כתבי פלסטר וכיוצא בהם, הרי שהאש הזאת נובעת מתוך חולשה נפשית, באין יכולת לדבר ולברר את הדברים בצורה נכונה ובריאה, ואשר על כן וודאי שאין מקום לתרעומת, כי אם רחמים וחמלה.

זהו אפוא תוכנה של אהבת ישראל, במשנת רבינו הבעל-שם-טוב הקדוש, כפי שהביאה משמו תלמידו המגיד רבי **מנחם נחום מטשערנאביל**, בספרו הק' 'מאור עינים' (פרשת חקת), להפריד בין האיש ובין מעשיו, כי אולי אין הוא אשם במעשים הללו וכי מתכון הוא לדבר אחר, וזה לשונו הקדוש:

"ואף אם רואה בחבירו שום דבר רע, ישנא הרע שבו, אך החלק הקדוש יאהבנו מאד כנפשו, כי הבעל-שם-טוב נשמתו בגנזי מרומים, אמר, שהצדיק הגמור שאין רע בקרבו אין רואה שום רע על שום אדם, אך מי שרואה שום רע בחבירו, הענין הוא כמו שמסתכל במראה, אם פניו מטונפין רואה גם כן במראה כן, ואם פניו נקיים אינו רואה במראה שום דופי, כמו שהוא כן רואה, וזהו 'ואהבת לרעך כמוך' (ויקרא יט, יח) פירוש 'כמוך' - כמו שאם יודע האדם בעצמו שום רע בקרבו משום הא אינו שונא את עצמו, אף ששונא הרע שבקרבו, כך גם כן על חבירו, כי באמת הכל אחד, כי הלא גם לחבירו יש גם כן חלק אלוה-כמוהו, ויש לו אות בתורה."

מקור הסיפור: ימות עולם, אמשינוב

כפעם בפעם, היה נוהג להתארח בביתו של נגיד אחד, שנמנה על חסידי לובלין, והיה מדבר רבות בגנותו של הרבי רבי בונם. והיה הדבר לפלא בעיני מקורביו של רבי איציק'ל עד שאחד מהם אף הביע בפניו את תמיהתם כי רבה, מדוע זה בחר להתאכסן דווקא אצל האיש הלזה שמדבר סרה על רבו?!!...

השיבו רבי איציק'ל, וסיפר לו מעשה שאירע עמו, ואשר מני אז נהפך מבטו כלפי כל בעלי המחלוקת, אנשי ריב ומדון.

היה זה כאשר ביקר בעיירה אחת, ונכנס לבית הכנסת להתפלל עם הציבור. באותו עת, שעה שעמד בתפילה בדביקות עילאית, כשטליתו מכסה את פניו, שמע לפתע קול צווחה של אשה: 'דאס איז ער!' (- זהו האיש!). הוא לא ראה ולא הבין שעליו מאותתת אותה אשה אומללה, ואף ניסה להליט עוד יותר את פניו באדרת טליתו, כדי שלא להיכשל בראיית אשה, וכדי שלא יפריע לו קול צעקתה מדביקותו בתפילה. אלא שדווקא אותה התכרבלות בתוך הטלית, חיזקה את טענת האשה ש'זהו האיש', כשהיא בטוחה שהוא בעלה, אשר נעלם מביתו זה תקופה ארוכה, והותיר אותה עגונה ואת ילדיה אומללים.

לפתע חש רבי איציק'ל בידי בריונים שלפתו את שתי ידיו, והובילו אותו בעודו מכוסה בטלית אל חדרו של הרב דמתא, שבמבוא בית הכנסת, שם היכו אותו מכות נמרצות, עד שנאלץ לגלות את פניו ואז הבינו בטעותם המביכה, והתנצלו בפניו התנצלות עמוקה.

כך סיפר רבי איציק'ל באוזני מקורבו, והפטיר: 'וכי תעלה על דעתי לומר כי אותם שלוחי בית דין שהיכו אותי, התכוונו אלי?! והלא טעות היתה בידם, כי לא ידעו מי אני!'. ואז הסביר את מהלך מחשבתו הטהורה: 'הוא הדבר באשר לבעל האכסניא הלזה, שמדבר סרה על מורי ורבי מפשיסחא. והלא אילו היה מכיר את הרבי לא היה מדבר עליו, יוצא אפוא, שגם אם נכון הדבר שהוא מחרף ומגדף אותי, הרי לפי האמת אין הוא מתכוון אלי, אלא לדמות אחרת שהוא מדמה בנפשו...'

אכן 'קורח שפיקח היה, מה ראה לשטות זה', לצאת במחלוקת שכזאת, נגד הצדיקים שהם כמלאכי השרת משרתי עליון, אלא ש'עינו הטעתו'.

כמחלוקת בית שמאי ובית הלל, כן מחלוקת בית לובלין ובית פשיסחא, שכולה לשם שמים. התחלוקת שיסודה בחילוקי דרכים שבעבודת ה' ומשנת החסידות, ומתוך הבנה בין הצדדים.

הרבי הקדוש מלובלין - ה'חזוה', ואחוזת מרעהו, פתחו את שערי החסידות לכל דורש ומבקש, ואף חוטבי עצים ושואבי מים, התקבלו כולם באהבה, ליהנות מזיוו ולשבוע מטובו של האור כי טוב. וכאשר חזה החזוה כי אמנם טובה היא פתיחת השערים לעם שבשדות, אולם מאידך מונעת את דרכם של החריפים שבתלמידים, בעלי מוחין דגדלות, המבקשים להתעלות בעבודת ה' במדרגות הגבוהות והנישאות, הועיד אפוא את תלמידו המובהק היהודי **הקדוש מפשיסחא**, לעמוד בראש חבורה קדושה זו, שהתלכדה והיתה לחצר קודש משלה.

ברם, כמו בכל מחלוקת שהיא לשם שמים, גם בין ההרים הגדולים הללו הניח היצר את ראשו, בנסותו לבלע את הקודש, על ידי ליבוי אש המחלוקת, וריבוי לשון הרע ורכילות, ריב ומדון, עד שאווירה כעורה של התרחקות הלבבות שררה בין שתי חצרות הקודש.

והיו הצדיקים, משני צדי האש, מנסים בכל דרך להשכיח את השלום ואת השלוה, ולהחזיר את מצב המחלוקת אל מקומו כתחילה, למען יהיה כהלל וכשמאי, ולא יהיה קקרח וכעדתו.

בין אותם הצדיקים שעסקו למען השלום, בלטה דמותו התמירה של הרה"ק רבי **ישראל יצחק מווארקא**, מהאריות שבחבורה הקדושה לבית פשיסחא, ואשר לימים קיבל אל ידיו את שרביט הנהגתו.

רבי איציק'ל, שנולד לאביו רבי שמעון 'בעל רחמנות' שהיה מופלא באהבתו לבריות, דבק בימי עלומיו בצדיק הנשגב רבי **דוד מלעלוב**, שנודע באהבתו המופלגת לכל איש ישראל, והוא אשר הביאו לובלינה, שם דבק בחבורתו של היהודי הקדוש ושל ממלא מקומו הרה"ק הרבי רבי **שמחה בונם מפשיסחא**. אלא שגם לאחר שפרצה אש המחלוקת בין החצרות, היה רבי איציק'ל מתנהג באהבה רבה אף עם מתנגדי פשיסחא, ואף מסובב היה בין הצדיקים משני הצדדים לדבר על ליבותיהם, עד שעלתה בידו להנמיך את הלבבות האש, ולהשקיט את רעש המריבה.

באחת העיירות, שאותה היה רבי איציק'ל פוקד

סדר ההשתלשלות

על פי ביאורי החסידות

פרק כח
עולם התורה ועולם התיקון
בחי עבודת ה' (ד)

שערים לעבודת הבורא
מתוך העמקה בספרי חסידות

אש העבודה

מאוצרותיו של מוה"ר יחיאל יהושע שיינפלד שליט"א
ממשיפי "אש החסידות"

"תבערה גדולה בראשית דרכו"

תורה קודמת לתיקון בעבודת הבורא ית'

יסוד הדברים הנזכרים בפרק זה נלקח מדבריו הקדושים של הרבי מלובלין ז"ע (זאת זכרון פר' עקב) וזל"ק: הנה האדם הרוצה לשוב בתשובה שלימה לפניו ית' אשר נדבה רוחו אותו לזה, מקודם ראוי [ש]יבוא אליו התבערה להיות בווער בלבו כאש להבה אהבתו ויראתו ית' ומחזירתו על חטאיו ורוצה להתנהג כראוי מאוד בכל התאמצות שלא כדרך הטבע כלל וכו'. וכל זה אינו שוה לרצון אל, כי בכולם כתיב 'וחי בהם' כו' וכן להיות דעתו של אדם מעורבת עם הבריות וכו'. עיי"ש שמאריך בדבריו הק'.

ענין זה מבואר היטב בדברי קדשו של הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע (בספר צדקת הצדיק (אותו רו), וזל"ק: כידוע דעולם התיקון נבנה על ידי שם מ"ה החדש. פירוש מה כמו 'ונחנו מה' מורה ענוה וכן משה רבינו ע"ה שהיה ענו מכל האדם הוא בסוד הדעת דקדושה שהוא תיקון כל הדמיונות, ונעשה באמת מלך בישורון כי אחר התיקון נתרחבו כל הכלים כנודע. והיינו שהגיאיות הוא שרוצה לקבל דבר שאין יכול ליכנס בכלי שלו שאינו כלי קיבול כל כך טובה ונשפע ועל ידי זה נשבר חס ושלומו. ועל ידי השבירה מכיר שפלותו אחר שכבר טעם מן האור ונעלם ממנו על ידי זה בא לענוה גדולה ונולד שם מ"ה החדש המתקן הכלים ומרחיבם לקבל באמת כל כך. ע"כ.

כעין זה מובא בספה"ק זרע קודש (פר' תרומה), וזל"ק: הכלל שמכל דבר שבעולם יכולין ליקח רמיזא דחכמתא, איך לעבוד אותו ית"ש כמו שמבואר בספרים, ובאמת יש להאדם להעמיק בדבר זה הרבה, שלפעמים בא לאדם מחשבה בטילה ומבוטלת, שכל ימי עולם לא יהיה הוא צריך למחשבה זו, למשל אילו היה מלך היה עושה כך, וכך היה מתנהג, ומשוטט מחשבתו בזה שעה או יותר, וכשמיישב את עצמו אחר כך מה זה היה מחשבתו זמן זה דברי שטות כאלה, שהם תורה וכוהו, ויעמיק מחשבתו לאמר, הלא כל דיבור נשפע מעולם העליון, וכן כל מעשה ומחשבה, ואיך בא למחשבתו דבר תורה וכוהו כזה, ויבין שגם מזאת המחשבה יוכל להיות עבודתו ית"ש וקיום עולם, כמו שהיה עולם התורה, ואחר כך נבנה ונברא העולם התיקון מהתורה, נמצא שמהתורה נברא העולם, כן ממשחבה זו הגם שהיא תורה, יכול לבוא ממנה תיקון למצוא גם שם איזה רמיזא דחכמתא כנ"ל, כי באמת מחשבה של אדם בא מעולמות עליונים מאוד, כי השכל המחשבה אנו רואין שזהו עיקר האדם, והכל הולך אחר המחשבה, כי נשתלשל מעולם עליון יותר מבחינות מדריגות דיבור ומעשה. ע"כ.

וראה עוד בספר רסיסי לילה (אות ל) להרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין, וזל"ק: כל דמיונות של בני אדם אשר רובם בהשתררות והתנשאות שבה נמשך כל שורש הדמיון שבא מכח שביירה הנמשך ממחשבת אנו אמלוק כנודע. ואצל ישראל על ידי התגברות הדמיון עד שכפי הנראה הדמיון שולט וגובר על ידי זה מתהפך להוולד אור החכמה שהיפוך לדמיון ממש. כי כאשר מתברר שגם בעת הדמיון הוא דבוק בהש"ת באמת והוא שם אל לבנו לא לדעת כי מאין לו כח לחשוב ולהרהר שום דבר אם לא מהש"ת על ידי זה ממילא נתתקן הדמיון. ויש בזה הרבה מדרגיות גבוה על גבוה בהעלאת המחשבות והדמיונות ותיקונן להיות נעשה מדמיון אמת. והעיקר רק על ידי ההכרה הברורה שאין עוד מלבדו והכל שלו וכל חכמת אנוש ותחבולותיו אינו כלום. ע"כ.

וזהו (משלי טז יח) 'לפני שבר גאון ולפני כבוד ענוה'. ומאחר שסדר הבריאה כך היה הוא מסתמא סדר הכללי שייסד השם יתברך בעולמו לכל הנבראים בהתחלה כשמתחיל לכנוס בעבודת ה' שאז הוא על דרך ראתה שפחה על הים מה וכו' כנודע נכנס בו גיאיות ועל ידי זה נכנס בו דמיונות של תורה והבליים ונפסק מדביקתו הראוי לאט לאט. ואחר כך מתעורר ומכיר שפלותו וצועק הושיעה נא מעומקא ותבירו דליבא אז הוא זוכה לעולם התיקון ורואה עולם חדש. עכ"ד.

וכן אם נחלש אח"כ מההתעוררות הראשונה, צריך לעלות שוב אל עולם התורה ולהתעורר מחדש באותה התעוררות שהתעורר אז, ואח"כ להמשיך את 'אורות דתוהו' בתוך 'כלים דתיקון'.

שמאי והלל - תוהו ותיקון

כדברים האלה נמצא כתוב בספר תוספות חיים (להחסידי ר' חיים יוסף מפוסטין, לעמברג תרל"ג) וזל"ק: שמעתי מפיו של הצדיק הקדוש מו"ה ליב המכונה בשם זידא [דער שפאלער זיידע] צוקללה"ה כאשר פעם אחת הייתי לבדי עמו בבית, ואמר לי בזה הלשון: שמע דברי שאני אומר, אשר איש הישראלי צריך להיות מקודם סור מרע ואח"כ יעשה טוב, וכל אשר מרגיש בנפשו כמה 'סור מרע', כך יכניס עצמו ב'עשה טוב', ולא יותר כדי שלא יהיה ח"ו זורע אל הקוצים.

וכאשר באתי לעמוד לשרת בקודש לפני ולפנים אדמו"ר הצדיק הקדוש מו"ה שניאור זלמן נב"מ צוקללה"ה ונימיתי לו הדברים הללו, אמר לי בזה הלשון: זהו דעת בית שמאי שהוא שם אורחותיו בחינת דין וצמיצום, אבל הל מדה אחרת היתה לו, כי נר אחד דוחה חושך הרבה. עכ"ד.

וביאור דברי קדשו של הרב בעל התניא ז"ע הוא עפ"י מאמר חז"ל הנזכר "שהיה הקב"ה בורא עולמות ומחריבן, שמתחילה עלה לפניו לברוא את העולם במידת הדין וראה שאין העולם מתקיים, שיתף עמה מידת הרחמים".

כאשר אדם מתעורר שלא לדבר דברים בטלים, הנה על פי דין' אסור לדבר כלל כי עובר על 'ודברת בם - ולא בדברים בטלים', וכן אם מדבר דיבור שאין בו תועלת לעולם, גורם פגם למעלה כדאיתא בספרים, ופיו נפגם ואין תפילתו מתקבלת. וכל זה הוא על פי דין', בבחינת 'קוב הדין את ההר', אך ודאי שאדם מן הישוב אינו יכול להתנהג בדרך זה יותר מיום או יומיים, ומיד אחר כך נשבר לגמרי - 'שבירת הכלים' 'עלמא דחרובא' שהוא בחינת 'תוהו', ולכן יש צורך לשתף את 'מידת הרחמים', ללכת בקו ממוצע, להיות מעורב בין הבריות וכו', שזהו בחינת 'תיקון'.

והנה שמאי הוא מדת הדין שהוא ענין 'אורות דתוהו', והלל הוא מדת הרחמים שהוא ענין 'אורות דתיקון'. וזהו שאמר הרה"ק משפאלע שצריך להיות מקודם סור מרע, היינו לעזוב את הרע לגמרי ולא לעסוק בו כלל, ואף שלא שיך להתנהג כן בסדר העולם.

אך הרב בעל התניא אמר כי זהו באמת מידת הדין לפי שכן צריך לעשות, את זהו דעת שמאי, אבל הלל מדה אחרת היתה לו, להתעסק בעולם התיקון. אמנם כו"ע מודי שמתחילה לו להתנהג עפ"י תוהו כמו שנרמז במאמר חז"ל הנ"ל - 'שמתחילה עלה לפניו לברוא את העולם במידת הדין', ואח"כ יש לקחת את האורות דתוהו וליישבם בתוך הכלים דתיקון שזהו ענין - 'שיתף עמה מידת הרחמים'.

וכה כותב בספה"ק תולדות יעקב יוסף (פרשת בהר - אות א): ונראה לי דאזלי לשיטתן דפרק ב' דשבת (דף לא). בעכו"ם שבא להתגייר על מנת שתישמוני כהן גדול, בית שמאי דוחפו ובית הלל קיבלו, וכן אינך. והטעם, כי בית שמאי היה מדתו דין, ומה שראוי מצד הדין שיהיה כל מעשה אדם מתחלה ועד סופו לשם שמים, וזולת זה אין בו חפץ לה' יתברך. עכ"ד (ועיי' עוד סידורו של שבת ח"ב - הדרוש הרביעי פ"א).

זוהי איפוא מידתו של שמאי - מידת הדין, לעשות כל מעשיו עפ"י הדין הגמור, וסובר שזולת זה אין בו חפץ לה' יתברך, אך הלל מידה אחרת היתה עמו, וסובר כי מתחילה אכן צריך להחליט החלטה אמיצה לילך בכל מעשיו עפ"י שורת הדין, אך לאחר מכן יש צורך ליישב את הדברים בעולם המעשה - עולם התיקון, ולהתקדם קמעא קמעא, צעד אחר צעד, באופן ש'עולם התיקון' יע' להשגת המטרה הנכספת.

אורות דתוהו בכלים דתיקון

עוד מבואר בספרי החסידות נקודת הסתכלות נוספת על ענין 'תוהו ותיקון':

דהנה לפעמים מתבונן האדם בספרים או שומע דרשת חיזוק בענין מסויים, ומתעורר בנפשו מאוד להתחזק בענין זה, וכגון בענין הדיבור, בראותו כיצד בכל דיבור בטל עובר כמה איסורים של 'ודברת בם - ולא בדברים בטלים', ויש מזה יניקה לסט"א ונמשך לשלוש קליפות הטמאות, ועוד דברים חמורים, ומאידיך, אם שומר את פיו זוכה לשכר עצום ונפלא, וכל זה גורם בו התעוררות מרובה בלבו עד שמפחד להוציא דיבור מיותר מפיו, ומקבל על עצמו שלא לדבר 'מאומה', ושלא להוציא מפיו שום דיבור כלל, חוץ מדיבורי תורה ותפילה כדרך הצדיקים והפרושים.

אמנם כאשר יתחיל את סדר יומו, תיכף יפול וימעד ולא יוכל לקיים קבלתו, כי לא שיך לחיות בלא דיבור. ונמצא שהקבלה שקיבל על עצמו אינו שיך אל 'עולם התיקון' אלא נקרא 'אורות דתוהו' שאי אפשר להכניסו בתוך כלי, שהרי בשעה שבא להכניס את האור אל תוך הכלי - להוציא את החלטה לידי מעשה, אין האור יכול להתקיים בקרבו ונשבר לחלקים.

ולאחר שנוכח לראות כי אי אפשר להמשיך לחיות באופן זה, זאת איפוא יעשה ויחיה, שיחליט לעצמו שכאשר יבוא אליו רצון לדבר, יתחיל לדבר דברי קדושה, וגם בביתו דיבר, וגם בחוץ יהא מעורב עם הבריות מעט, וזהו 'עולם התיקון', כי לא ניתנה תורה למלאכי השרת.

וכתב בספה"ק נועם אלימלך (פר' תזריע): דהנה האדם צריך לעבוד הבורא ברון הוא תמיד בתורה ותפילה, רק שאי אפשר לאדם להיות עוסק תמיד בלי הפסק בתורה ובתפילה, וצריך לפעמים לדבר עם אחרים כדי לבטל השעמום ח"ו, רק שבכל זאת צריך שלא יהיו אותן הדברים שיחת חולין ח"ו, רק צריך לדבר ולשיח דברים של יראה ומוסר אז פועל בדברים אלו שמתעורר אורות עליונים דביבורים אלו.

והנה כשאדם עוסק בתורה או תפילה אז נקרא במדרגת 'זכר' אבל דברים הנ"ל היינו דיבורים דברי יראה ומוסר שהצדיק מדבר לפעמים זה נקרא בשם 'נוקבא', כי העיקר הוא התורה והתפלה אלא שצריך לדבורים אלו כנ"ל וגם פועל לעצמו שיעלה על זכרונו הרהורי תשובה בעת שיעמוד עצמו להתפלל או ללמוד אז הדברי קדושה שדבר קודם יזכירו לו הרהורי תשובה. עכ"ד.

והנה הסיבה שעלה ברצונו לקחת על עצמו קבלה זו, היא רק מחמת שבשעת הקבלה היה בבחינת 'עולם התוהו', והיתה בו תבערה גדולה להתנהג שלא כדרך העולם, ומחמת כן קיבל עליו קבלה זו, ולא חשב אז מחיי המעשה ולא התבונן כיצד יוכל להוציא את מחשבתו מן הכח אל הפועל.

אבל אילו היה תיכף לכתחילה חושב באופן הנאות, בבחינת 'עולם התיקון', היה מייאש עצמו תיכף בהתחלה, באמרו: הרי לא שיך להתנהג כן, הרי יביטו עלי כאדם משונה שאינו מן הישוב, ובאופן זה לא היה ניגש לקבל על עצמו תקנה זו כלל וכלל, כי היה חושב שזה בלתי אפשרי לעשות כדבר הזה בחיי היום יום.

ועל כן צריך לכתחילה לקחת על עצמו את הקבלה בעולם התוהו' בתבערה גדולה, ואחר כך להורידה לעולם התיקון' ולבצע אותה בכלים ראוים.

ואיתא בספה"ק שפת אמת (פר' מסעי, תרל"א) וזל"ק: אא"ז מו"ר ז"ל הגיד בפסוק כי אתם באים כו'. כי צריך האדם לקבל על עצמו להיות מיוחד להש"ת כרצונו עד שלא יהיה נשכח ממנו אף רגע אחד, אף שיוודע האדם כי איננו במדריגה זו, מכל מקום הקבלה והרצון צריך להיות על צד היותר טוב, וזה מועיל שיוכל לעשות דבר מה על כל פנים. עכ"ד.

לכבוד מערכת אש החסידות!

ראשית עלי להודות על פעלכם הרב למען הפצת תורת הבעש"ט בכלל ועל החיזוק שקיבלתי מהמאמרים שמתפרסמים בגליונות ובספרים המיוחדים והיחודיים שהוצאתם לאור.

לאחרונה קראתי את המאמר המיוחד שפורסם ידכם לקראת יו"ט שבועות תחת הכותרת חוש בחסידות. עלי לציין שהדברים מחדדים ומבארים דברים פשוטים שעליהם התחנכנו שאינם פשוטים וברורים לכל אחד. (בפרט הנתי מהנכתב לגבי החיות שיש מהטישים החסידיים, הדברים קולעים ונכונים!)

אמנם רציני להאיר שני נקודות שצמדו לי במאמר זה ואשמח אם תראו לנכון לפרסם מה שנראה לענ"ד כוונתכם הנכונה, כי אני חושב שהם דברים מחודשים שלעוד חסידים ותיקים הדברים היו תמוהים.

א. בדבריכם הבאתם את ביאורו של בעל התניא לגבי עניין ביטול הבריאה במציאות לגבי הקב"ה המחיה ופועל בכל הבריאה. והוספתם שעם כל הביאור העולם עדיין עומד וצועק שהוא קיים, ולכן צריך "להשתמש" עם החוש החסידי.

והדברים מתמיהים (בשיטת הבעל התניא עכ"פ) שמבאר בעצמו כמ"פ בתיא, ובאריכות בהרבה מאמרים בעניינים אלו ולא נזכר שם שום חוש ומן הדומה לה, אלא צריך התבוננות ביגיעת נפש ויגיעת בשר עד שמגיע לאהבה ויראה (שכמוכן כשיש רגשות אלו כלפי הקב"ה אין העולם תופס מקום), ע"ש בפרק מ"א וז"ל "כי העבודה שבלב היא לפי הדעת, כמו שכתוב: 'דע את אלהי אביך ועבדוהו בלב שלם ונפש חפצה'. וכו' אלא העקר הוא להעמיק דעתו בגדלת ה', ולתקע מחשבתו בה' בחזק ואמץ הלב והמח" וכו' ע"ש.

ושם בפרק ג' "כי אף מי שהוא חכם ונבון בגדלת אין סוף ברוך הוא, הנה אם לא יקשר דעתו ויתקע מחשבתו בחזק ובהתמדה, לא יוליד בנפשו יראה ואהבה אמיתית, כי אם דמיונות שוא".

מכל זה רואים מפורש דעתו של בעל התניא זי"ע שאין "קיצורי דרך" ואף שודאי שיש מושג של חוש חסידי דהיינו כח אלוקי מיוחד לכל נשמה ישראלית מ"מ יש דרכים מסויימים שרק כך מעוררים חוש זה.

ומה שהבאתם המעשה הידוע של טעמו וראו וכו' שאמר הבעל התניא הוא העניין המפורש בכל ספרי החסידות על כוח הצדיק, אבל תמיהה לומר שיש אפשרות ללא עבודה מיוחדת וללא התקשרות לצדיק "להשתמש" עם החוש החסידי.

אני מניח שכונתכם היא שכלי החוש החסידי לא תועיל להתבוננות וההתקשרות, כי בסופו של דבר מגיע הביטול מצד הנשמה האלוקית, שהרי ענין הביטול של 'כולא קמיה כלא חשיב' שאין מציאות של עולמות, נוגד את תפיסת השכל האנושי והוא נקלט בעיקר מצד השגת הנשמה, ואם יבוא איש נכרי מלומד ויהגה בספרי החסידות יוכל להבין בשכלו שיש מושג מופשט שהעולמות בטלים מחמת שיש חשבון ותיאוריה כזאת שמוכיחה את הדברים בדרך ההגיון, אבל לעולם לא יצליח להגיע למצב שהוא מתחבר אל הדברים ומרגיש כך בליבו כאמת מוחלטת, משום שבעיניו רואה שיש אמת נגדית, הפוכה מזו, ולצורך הרגשת הדברים כאמת

מוכרחים להגיע אל החוש האלוקי ואל השגת הנשמה המרגישה את האמת הזאת. אלא שהנשמה מצד עצמה אינה מתעוררת לכך, ורק ע"י ההתבוננות בשכל האנושי ניתן לגרום להתפעלות ולהתעוררות הנשמה.

ב. גם מה שכתבתם בהמשך המאמר שהדרך לפתח את החוש הזה הוא להתבונן בזמנים נעלים ולזהות מהם בדיוק רגשות אלו אהבה וכו', תמוה, שלפעמים אין זה רגשות פנימיים ואמיתיים של אהבה ויראה כלל (אלא דכבר אמרו שאין לזלזל בזה מפני שהוא שהוא כעין "בית יד" להרגיש גם רגשות אמיתיים של אהבה וכו' הפיסעצנער בהכשרת האברכים כמדומני).

מסתמא התכוונתם שקשה להתחבר אל אהבה ויראה אלוקית בשעה שהרגשות חסומים ולכן צריך לפתוח אותם ולהתחבר אליהם ולדעת לזהות אותם, כי אדם הדומה לעץ יבש בלי רגש לא יוכל לפתוח עצמו אל רגשי אהבה ויראה אמיתיים בהתפעלות הלב, אבל עצם האהבה והיראה אכן צריך להגיע מבפנים ולא בדמיונות שוא. ועל כן, כל פעם שיהודי מרגיש הארה אמיתית של התעוררות הנשמה, צריך לשאול את לבו: מה אתה מרגיש עכשיו, וכך מרחיב ומפתח את החוש האלוקי.

ואגב אציין, ששיטה זו מוכרת בזמנינו לילדים הדורשים טיפול עקב חוסר תקשורת או חוסר פיתוח הרגש, וכן לאנשים מבוגרים שמאורעות חייהם גרמו להם לדכא את הרגש, ומעניקים להם תרגילים שונים איך לפתח את הרגש על ידי שאלות כאלו הגורמות להם לפתוח את מיצרי הלב ולזהות ולהבחין בין סוגי הרגשות השונים.

ג. מה שהפריע לי בעיקר הוא הטור מי שיש לו חוש בריא בעוה"ז מוכשר יותר להשגת אלוקות, הדברים נכתבו בקיצור נמרץ מידי לזכה נושא מהותי, שיכול להגיע בחור ולקרוא את הדברים ולומר שיש עניין גדול לפתח ולהגדיל את הנפש הבהמית כי כך אכ"כ יהיה לו חוש חסידי, וביותר שאם נפשו כעץ יבש ואין לו תאוה לאכול ולהנות מכל תאוות עוה"ז הוא חשוד להיות פחות מן החמוז... כלשון הקומארנער. ודאי הדברים צריכים לביאור נרחב לבל יטעו ביסוד היסודות של החסידות שהוא שבירת תאוות היתר (ואכ"מ למנות כל הפעמים שמוזכר זה בבאר מים חיים עצמו שממנו הבאתם ציטוט שכאילו מורה ההיפך).

ובודאי היתה הכוונה לחזק ברכים כושלות שלא ידמה האדם שמאחר ויש לו התעוררות לתאוות העוה"ז אינו ראוי להשגה והוא אדם גס אשר נמשל לבהמות נדמה, אלא יחזק עצמו שמאחר שלבבו מתעורר לענייני העוה"ז יש בו יותר חוש ויותר חיבור לענייני אלוקות התלויים בהשגת החוש.

אני משער שהרב הכותב שליט"א ודאי סמך על חכמת הקוראים שבינו שאין הכוונה לענין חלק המעשה בפועל שצריך לילך אחר תאוות לבו ח"ו, אלא לענין עצם הימצאות כח התאוה בקרב נפשינו פנימה. וכמו שאמרו צדיקים, שעצם הדבר שיש לאדם נסיונות אין זה מוכיח שהוא אדם חוטא ופושע, אלא הוא סימן שהוא אדם בריא בעל חושים בריאים, והחסרון הוא רק כאשר חלילה נמשך אחריהם. וזהו עבודת האדם בעולמו כמו שמרחיב הבאר מים חיים בספריו שצריך לכופף את התאוות, אבל לא ישבר בלבבו על עצם הדבר שיש בו תאוות, כי אדרבה, אם יצליח להתגבר על התאוות הבהמיות ועל רצונו להתגאות וכיוצ"ב, יוכל להשתמש עם לבבו הרחב לצורך דביקות הבורא ולהרים הכל לעבודת ה' באופן גבוה יותר מאדם שאין לו לב רחב ופתוח.

אחתום שוב בהערכה עצומה לפעלכם הרב בכלל ולמאמרים הנפלאים של המשפיע שליט"א בפרט.

משה ש.

ביתר עילית

שוארין ודורשין

קו מיוחד לדורשי פנימיות החסידות

"חסידות פלאם"

שלוחה 2 טעגליכע פלאם מסדר יומי קצר

"שמעתי ממורי" להדרכתם מדי יום עם מאמר היוצא מפי הבעש"ט הקדוה חרבי יחיאל יהושע שיינפלד שליט"א. משפיע אש החסידות

"לעורר לבי" מאמר חזק יומי לאדם של צדיקים דרה"צ רבי יעקב לייפער שליט"א. ראש ישיבת פטסבורג

תנו רבנן מעשה סופר מעדיק הדורות עם נקודה לעבודה למעשה דרה"צ רבי משה רויטמאן שליט"א. ראש ישיבת אגלי טל

שלוחה 3 סידרה בחסידות

הקדמה ללימוד ספרי החסידות
כ"ק אדמו"ר מאקאסוב שליט"א

יסודות בעבודת השם
הנה"ח רבי אהרן רובינפלד שליט"א

שלוחה 4 שיעורי חסידות

תורת המגיד ממעזריטש

דה"צ רבי יחזקאל וויינברג שליט"א בעל"ח חסידות מפורשת - ז"ר יסוד החסידות

תורת קאזניץ ואפמא

דה"צ רבי נפתלי פלינצנשטיין שליט"א ז"ר מנחם שפתי צדיקים - ר"י חובת התורה

שלוחה 5 שיעורים שבועיים

"ליל שישי" נקודה לעבודה - לכבוד שבת קודש הבעש"ט
הנה"ח רבי יחיאל יהושע שיינפלד שליט"א. משפיע אש החסידות

"א חסידישע מלוח מלכה" ספרי צדיקים ונשי הסטוריה נדירים
מאמר המעצב של דרה"צ רבי טובי"ח סגנר שליט"א

חסידות פלאם - הבית לכל אברך ובחור חסידי - בכל העולם

ארה"ק 03-304444 | ארה"ב 518-3299222 | אירופה 443300412858